

Bildning, engagemang och verkstad för demokrati

— Redovisning av bidrag för demokratistärkande insatser
inom folkbildningen 2020–2021

INNEHÅLL

Bakgrund	4
Genomförda insatser	6
Kunskap, verktyg och engagemang för demokrati.....	6
Samverkan inom och utanför folkbildningen	8
Resultat och lärdomar	10
Verksamma och deltagare inom folkbildningen nås	10
Lokala arrangemang ger insikt och ringar på vattnet.....	11
Demokratifrukostar ger kunskap och handlingskraft	12
Nätverksarbete ger demokrativänner	13
Framgångsfaktorer för demokratiarbetet	13
Ett stärkt demokratiarbete för dagens utmaningar	14
Ekonomisk redovisning	16
Avslutande kommentarer	17
Bilaga: Tillgängligt material	18

Bakgrund

I april 2020 tilldelade regeringen 3 miljoner kronor till Folkbildningsrådet för demokratistärkande insatser inom folkbildningen. Insatserna skulle genomföras år 2020–2021 i anslutning till jubileet Demokratin 100 år. Medlen innebar att studieförbund och folkhögskolor kunde utöka sitt aktiva deltagande i den nationella kraftsamlingen för demokrati med anledning av jubiléet. De innebar också en möjlighet till fortsatt utveckling av tidigare genomförda insatser för att stärka folkbildningens demokratiarbete.

Detta är i linje med regeringens syfte att förstärka pågående demokratiarbete inom folkbildningen. Medlen skulle vidare användas för verksamhet som

- nådde ut i hela landet,
- bedrevs i samverkan mellan flera studieförbund och folkhögskolor och
- syftade till att främja det demokratiska samtalet och demokratis motståndskraft.

Samverkansorganen Studieförbunden i samverkan samt Rörelsefolkhögskolornas riksorganisation (RIO) hade redan 2017 tagit initiativ till en gemensam folkbildningssatsning för demokrati kallad ViMåstePrata. Satsningen var ett av de demokratiprojekt som Folkbildningsrådet beviljade projektmedel år 2018.¹ Utifrån regeringens syfte och intention med tilldelade medel, bedömde Folkbildningsrådet att dessa samverkansorgan skulle kunna underlätta samverkan på olika nivåer och att de hade förutsättningar att fortsatt mobilisera folkhögskolor och studieförbund runt om i landet som ville intensifiera och utveckla sitt demokratiarbete. Därför fick Studieförbunden i samverkan, RIO samt Offentligägda folkhögskolors intresseorganisation (OFI) möjligheten att ansöka om medel för demokratistärkande insatser 2020–2021.

¹ År 2018 beviljades bidrag till ViMåstePrata samt ytterligare sex mindre projekt för att stärka folkbildningens demokratiarbete. Projekten genomfördes under cirka ett år och återrapporterades till regeringen i Folkbildningsrådets årsredovisning 2019.

Folkbildningsrådet har följt satsningen nära, genom återkommande avstämningar samt en delredovisning i december 2020 och en slutredovisning i januari 2022. Folkbildningsrådet har även deltagit eller medverkat vid flera av ViMåstePrata:s arrangemang. På MR-dagarna 2021 genomfördes dessutom ett gemensamt seminarium, som spridits med tillhörande samtalsmaterial. Vi har också samverkat med ViMåstePrata i vårt eget arbete med uppföljning av statsbidragets demokratisyfte.

Den här redovisningen bygger huvudsakligen på bidragsmottagarnas slutredovisning av genomförda projektaktiviteter. Denna bygger i sin tur på ViMåstePrata:s uppföljning av enskilda arrangemang samt en självvärdering av det samlade resultatet. De lokala aktiviteter som har fått stöd via ViMåstePrata har följts upp och dokumenterats nationellt. Övriga lokala arrangemang har inte kunnat dokumenteras på liknande sätt.

Folkbildningsrådets kommenterar uppdraget och satsningen i rapportens avslutande kapitel.

Genomförda insatser

Satsningen ViMåstePrata har fungerat som en gemensam resurs, inspiration och mötesplats för folkbildare inom studieförbund och folkhögskolor. Den har utgjort en slags förstärkt infrastruktur för demokratiarbetet. Verksamheten har till viss del genomförts nationellt med möjlighet för folkbildare att ta del av arrangemang och aktiviteter. På nationell nivå har också en resursbank byggts upp med demokratitalare, metoder och verktyg. Dessutom har verksamheten bestått i samverkan på lokal nivå med folkhögskolor och studieförbund och i form av stöd, inspiration samt och vissa ekonomiska medel till deras egna demokratiprogram eller samtal.

Alla aktiviteter som planerats har också genomförts men pandemiläget har påverkat tidsplanering samt formen för genomförandet. Samtidigt har situationen genererat en stor flexibilitet och kreativitet hos arrangörer med fokus på att genomföra insatserna utifrån rådande läge. Många arrangemang har till exempel genomförts digitalt eller i hybridform.

Kunskap, verktyg och engagemang för demokrati

Lärande mötesplatser om demokrati

Under perioden har 22 webbsända demokratiseminarium genomförts med olika teman och inbjudna gäster med relevans för folkbildningen men med ett gemensamt fokus på att prata om demokrati. Deltagare har trots det digitala formatet haft gott om utrymme att interagera och ställa frågor. Varje arrangemang har haft en moderator och kulturinslag från antingen studieförbund eller folkhögskolor. Ambitionen har varit att blanda högt och lågt med fördjupningar, olika perspektiv, litteratur, forskning, praktisk verksamhet, dramatik, gestaltning, egna berättelser och kultur. Flera sinnen har därmed fått ta del av bildningen.

Sex seminarier genomfördes på plats vid Bokmässan i Göteborg 2021 och ett vid Folkbildarforum i Linköping. På MR-dagarna 2021 i Göteborg arrangerades seminariet *Demokratiska samtal på gränsen* tillsammans med Folkbildningsrådet. Utifrån dilemman i vardagspraktiken fördes ett samtal

om hur folkbildningen möter demokratiska utmaningar.² ViMåstePrata medverkade i en studio under Järvaveckan, där samtalskorten om demokrati användes som samtalsstartare.

22 demokratiprogram har genomförts på lika många platser i landet, antingen på plats eller som hybrid- eller digitala träffar. 15 av programmen ordnades av studieförbund och resterande av folkhögskolor, ofta i samarbete med andra folkhögskolor, studieförbund eller andra delar av civilsamhället. ViMåstePrata har stöttat arrangörerna vid gemensamma samlingar för coachning och inspiration. Exempel på program är en demokratidag på kvinnliga medborgarskolan i Fogelstad, en dag om minoriteter anordnad av ungdomar på Folkuniversitetet i Uppsala och ett arbete av en grupp på en LSS-verksamhet som spelat in en låt och en video om rätten att få vara sig själv - *Riv ner väggen*, ett arbete som kommer att fortsätta. ViMåstePrata genomförde dessutom ett nationellt demokratiprogram som summering av hela jubileumsåret 2021.

Ytterligare arrangemang genomförts på egen hand men under ViMåstePrata:s ”flagg”. Till exempel har det bildats ett lokalt ViMåstePrata i Lerum med egna arrangemang och hemsida.

Studieförbund och folkhögskolor runt om i landet har totalt genomfört 20 demokratisamtal med bokade demokratitalare, digitalt eller som hybridmöten. Samtalen har förberetts med frågor och ofta efterarbetats med fortsatta diskussioner. Exempel på demokratisamtal är Jan Eliasson som samtalade med en folkhögskoleklass om tillståndet i världen och läget för demokratin idag, Mina Dennert som lyfter samtalstonen och hatet på nätet och Elisabeth Åsbrink som utifrån sina böcker och sin bakgrund talar om medmänsklighet och demokratins överlevnad. ViMåstePrata har dock förmedlat många fler talare än vid dessa tillfällen som fått stöd, så antalet demokratisamtal som bygger på talarbanken har varit minst 50 stycken.

Material, verktyg och resurser

Tidigare framtagna samtalskort om demokrati har under perioden utvecklats och kompletterats med områdena Kvinnokamp, Internationella frågor och Valet i samarbete med Forum för levande historia. 3000 paket med kort har hittills spridits till folkbildare. Korten har lanserats vid ett frukostseminarium och det finns en inspirationsfilm om hur korten kan

² Detta seminarium går att se i efterhand på Folkbildningsrådets Youtubekanal:

<https://www.youtube.com/watch?v=-SDV93L4xy4>. Till seminariet har ett samtalsmaterial skapats vilket framgår i avsnitt.

användas av folkhögskollärare och en instruktionsfilm gjord av två studieförbund.

RIO/Sveriges Folkhögskolor har inom ramen för satsningen tagit fram en skrift med metoder för demokratisamtal på folkhögskola: *Att göra demokrati – i praktiken*. Samtalsmaterialet *Prata vidare – demokratiska samtal på gränsen* har tagits fram tillsammans med Folkbildningsrådet. Det bygger på webbseminariet med samma namn och inspirerar till fortsatta samtal inom såväl folkbildningens organisationer som berörd offentlig verksamhet.

En digital Demokratibank har skapats som finns på Vimasteprata.org. Där finns material från studieförbund och folkhögskolor samt aktörer som UR, Forum för Levande Historia, Demokrati100, Medierådet, SR, SVT, samt bland annat böcker, filmer och poddar. Dokumentation från andra genomförda program och aktiviteter i form av filmer, bilder, låtar, samtal som har spridits via Facebook, Instagram och i nyhetsbrev.

Samverkan inom och utanför folkbildningen

”Vi ser satsningen som ett stort grupparbete inom folkbildningen.”

De tre projektägarna Studieförbunden i samverkan samt RIO och OFI (genom FSO, Folkhögskolornas serviceorganisation), har samverkat vid styrning, ledning och genomförande av satsningen ViMåstePrata. Projektledarna har haft omfattande kontakt med studieförbund och folkhögskolor under genomförandet och uppföljning av lokala program och arrangemang. I de fall som insatsen inte skett med stöd av bidragsmedel, har studieförbund och folkhögskolor ändå kunnat använda ViMåstePrata:s logga, Facebook eller hemsida. Webbplatsen har hållits uppdaterad och dokumentation från genomförda program och aktiviteter har spridits via regelbundna Nyhetsbrev, på Facebook och Instagram i form av bland annat filmer, bilder och låtar.

Projektet har utöver detta samverkat med aktörer utanför folkbildningen. Forum för levande historia har bidragit till framtagning och spridning av demokratikort och medverkat vid demokratifrukostar. Kommittén Demokrati100 har varit en nära samarbetspart; de har spridit varandras information, haft gemensamma demokratifrukostar, bland annat på Bokmässan och de har samarbetat kring demokratistugor runt i landet. Exempelvis hade fyra studieförbund en form av speed-dating i demokrati när Demokratistugan var i Robertsfors. I mars 2022 medverkar satsningen vid slutkonferensen av jubileumsåret 2021, som arrangeras av Demokrati

100 och Forum för levande historia. Vid flera demokratifrukostar har andra delar av civilsamhället medverkat, som exempelvis Fryshuset, Järvaveckan, Olof Palme-centret och delar av kulturlivet.

ViMåstePrata har deltagit i nätverks- och samverkansgrupper arrangerade av NOD, Forum för levande historia och Delegationen mot segregation. Samarbetet har också omfattat en bred grupp av personer som medverkat i sammankomster och arrangemang, såsom demokratitalare, forskare och kulturutövare.

Resultat och lärdomar

Studieförbund och folkhögskolor som arrangerat demokratiprogram och demokratisamtal inom ramen för ViMåstePrata har fått beskriva vad detta har betytt för verksamheten och deltagare. Deltagare i demokratiseminarier har fått besvara en utvärderingsenkät. Utöver detta har satsningens ledning gjort en samlad självvärdering av vad insatserna har betytt för en stärkt demokrati och vad som går att ta tillvara och lära av erfarenheterna.

Verksamma och deltagare inom folkbildningen nås

En huvudsaklig målgrupp för satsningen har varit folkbildare inom studieförbund och folkhögskolor med syftet att engagera fler att göra mer och bättre verksamheter som främjar demokrati runt om i landet. De har erbjudits verktyg, kunskaper, infrastruktur samt mötesplatser. Genom samverkan lokalt och nationellt har också verksamma inom övriga civilsamhället tagit del av satsningens aktiviteter.

På olika sätt - genom demokratiprogram, demokratitalarsamtal, användning av demokratikort i verksamheter eller i kontakter vid demokratistugor - har ett stort antal deltagare inom folkbildningen tagit del av insatserna, liksom i vissa fall även allmänheten. En del av arrangemangen har riktats särskilt till målgrupper som ungdomar, personer inom LSS-verksamhet eller nya svenskar.

Det är svårt att uppskatta det totala antalet personer som deltagit i aktiviteterna med stöd av satsningen men i vissa fall har en uppföljning varit möjlig:

- I de 20 webbsända demokratiseminarierna deltog i genomsnitt 170 deltagare vardera, med totalt 3570 tittningar under projektperioden. Av dessa var det 1 078 unika personer såg sändningarna live. Ungefär hälften av deltagarna var verksamma inom studieförbunden och en annan stor grupp var folkhögskollärare. Övriga deltagare var samhällsengagerade personer inom civilsamhället, myndigheter, lärare, pensionärer med flera.

- Samtalen med demokratitalare som genomfördes med stöd av satsningen samlade mellan 20 och 150 deltagare.
- De 22 demokratiprogrammen hade i genomsnitt 200 deltagare per program. Aktiviteterna varierade i storlek och tid.
- Webbsidan ViMåstePrata har haft 20 549 unika besökare under projektperioden. Nyhetsbrevet har haft 655 mottagare, framför allt bland folkbildare.

Lokala arrangemang ger insikt och ringar på vattnet

Arrangörerna av demokratiprogram ger exempel på resultat som de sett. I flera fall handlar det om att programmet gett ringar på vattnet och inspirerat till fortsatt engagemang.

”Det utåtriktade arbetet tillsammans med alla organisationer kommer att genomföras igen nästa höst. Ett datum är satt i april för ett första möte då alla organisationer träffas och diskuterar fram ett tema.”

”En av föreläsningarna kommer att ingå i framtida arrangemang inom föreningen och ingå i en större satsning kring kvinnlig rösträtt.”

”Jag tror att vi tänker kring demokrati mer aktivt i personalen. Åtminstone jag själv för in aspekter av demokrati i undervisningen på ett mer medvetet sätt.”

De beskriver också vad verksamheten har gett deltagarna.

”Förståelsen för hur demokrati hänger ihop med fler frågor än ”bara” politik ökade definitivt. Engagemang och kunskap kring flera lokala frågor som rör naturresurser ökade. Ett par i gruppen engagerade sig i föreningen Rädda Vättern.”

”Bokcirkelarna ledde till jämlika samtal kring kampen om rösträtten ... De blev heller inte ett integrationsprojekt, där några ska vara ”snälla” och integrera övriga, utan det blev fina samtal utifrån det alla läst. Förutsättningen för att bli delaktig i samhället är att också känna sig delaktig. Där är mötet centralt.”

Arrangörerna berättar också om vad de lärt sig av arbetet.

”Jag ser hur viktigt och helt avgörande det är att arbeta med det nära samtalet/mötet i vad vi än skapar och att alla är med och deltar i arbetet. På riktigt. Alla ska ha en roll i arbetet de kan vara stolta över. Inte att personer är passiva låtsasdeltagare.”

”Fick i samtal med gymnasieungdomar veta att de tyckte att samtalet med oss på torget var mer givande och upplysande än det de fick i undervisningen i skolan. Det gjorde starkt intryck och var för mig oroväckande. Vi, Museet och Sensus, är ju opolitiska i vårt arbete så detta fick oss att förstå att bara samtalet som sådant kan vara en dörröppnare för många.”

”Jo, vi upplyser och uppmärksammar väldigt bra, tycker jag, men vi behöver fundera på hur vi kan utveckla demokratiarbetet i framtiden. Vi pratar mycket om historia men behöver prata ännu mer om framtiden.”

De studieförbund och folkhögskolor som arrangerat samtal med demokratitalare från talarbanken och som besvarat enkäten tycker att samtalen fungerade bra, varav över 70 procent svarar mycket bra. Samtliga är positiva till den nationella satsningen. De beskriver på olika sätt innehållet och behållningen med demokratisamtalen.

”Det handlade om konspirationsteorier och där ökade medvetenheten om egna och andras ogrundade konspirationssidéer väldigt mycket i gruppen.”

”Vi hade fokus på klimathotet och hur man kan se detta ur ett demokratiskt perspektiv. Föreläsningen innehöll mycket fakta kring dessa frågor, och vi upplever att det ledde till fördjupad kunskap. Skolan har också köpt in litteratur till skolbiblioteket utifrån tips från talaren.”

”Många fick upp ögonen hur rasistiska partier verkar och hur lätt vi hamnar i filterbubblor.”

Demokratifrukostar ger kunskap och handlingskraft

86 procent av de som deltagit tycker att programmen var mycket bra och resterade att de var bra. 98 procent tycker att den nationella satsningen är ett stöd för folkbildningens demokratiarbete. Flera beskriver att de har följt upp samtalen på hemmaplan med kolleger eller i verksamheten.

”Anordnade ett Teamsmöte i anslutning till demokratifrukosten med Edna Eriksson, som senare ledde till samtal och övningar i Sensus region Skåne-Blekinge.”

”Ja, vi samtalar om det med kollegor och har gjort en studiecirkel om det.”

”Tänker använda samtalskort kring demokrati i undervisningen. Ska föreslå att bjuda in en eller fler demokratitalare från ViMåstePrata.”

”Jag jobbar mycket med utrikesfödda kvinnor. Jag vill hitta vägar att föra samtal på lätt svenska om demokrati och mänskliga rättighet.”

De berättar också om vad deltagandet har gett i form av kunskaper, perspektiv, inspiration och beredskap.

”Det fick mig att tro mer på samtalets demokratiska kraft.”

”Jag kan tydlig se att demokratifrukostarna har ökat engagemanget för demokratin bland mina vänner i min förening”

”Ja. Framför allt i alla berättelser, vinklar och sätt att se på demokrati. Det gör mig mer förberedd att möta idéer som lutar åt ett antidemokratiskt håll.”

”Det är alltid stärkande att höra många röster som på olika sätt värnar demokratin och inser dess sårbarhet. Jag tror vi är många som behöver den injektionen då och då - och användbara ord för vår vidare kommunikation.”

”Jag har fått en fördjupad förståelse för hur samhället fungerar och hur viktigt det är med folkbildningen. Blir ännu mer övertygad att det behöver få högre status att delta i en studiecirkel, vad det ger den enskilda individen.”

Nätverksarbete ger demokrativänner

Att studieförbund och folkhögskolor arbetat ihop har skapat en samhörighet. Även om organisationerna arbetar olika, har det blivit tydligt att det finns en gemensam värdegrund som överbryggar och de har lärt sig av varandra. Satsningen har medvetet arbetat inkluderande vid planering och genomförande, med stor delaktighet för alla medverkande, från folkbildare, föreningar, demokratilare och musiker till moderatorer och arrangörer. Det är en modell som förhoppningsvis inspirerar andra.

Ett positivt resultat av satsningen är att det skapats ett brett nätverk kring arbetet, såväl inom folkbildningen som bredare i andra delar av samhället. Intresset har varit stort även från externa aktörer, som tack vare satsningen fått upp ögonen för folkbildningen och vill samverka. Samarbetet med Forum för levande historia har till exempel inneburit att myndigheten utökat sina kontakter med folkbildningens aktörer, även i sitt ordinarie uppdrag.

Det finns nu många “demokrativänner” runt om som vill samarbeta och delta i folkbildningens demokratiarbete. Om möjligt kommer ViMåstePrata att fortsätta med det aktiva nätverksarbetet. I annat fall kommer de kontakter som uppstått säkerligen komma till nytta vid olika slags samarbeten och initiativ på andra sätt.

Framgångsfaktorer för demokratiarbetet

ViMåstePrata ger i redovisningen exempel på styrkor och framgångsfaktorer för folkbildningens demokratiarbete.

Den gemensamma värdegrunden om allas lika värde och gemenskapen inom folkbildningen har utgjort en trygg grund för möten, inkludering och samarbete kring demokratin, som inte alltid är självklar. Att folkbildningen utgör ett nationellt nätverk med studieförbund, folkhögskolor, samverkansorgan samt länsbildningsförbund och med verksamhet i varenda kommun har gjort det lätt att etablera kontakter. Möjligheten att inom ramen för satsningen erbjuda en liten ekonomisk ersättning för

demokratiprogram och demokratisamtal har haft stor betydelse för att de skulle komma till stånd.

Det har varit mycket positivt att metoderna har varit folkbildningsmässiga, att de bygger på delaktighet och respekt och att alla ska kunna delta. Demokratifrukostarna har till exempel inte handlat om att polarisera åsikter utan om att samtala och dela perspektiv. Detta har förmedlat en metod och en ton för samtal i ett annars hårt debattklimat. På samma sätt har demokratisamtalen med bokade talare präglats av möten och samtalskorten handlat om samtal om svåra frågor, där vikten av att lyssna och respektera är självklar. Satsningens förhållningssätt är en del av demokratiarbetet.

Att kunna samla folkbildningens aktörer i en gemensam satsning kopplat till en större kraftsamling som hundraårsjubileet har varit positivt. Det har kunnat synliggöra folkbildningens metoder och demokratiska kraft för det omgivande samhället. Det har varit positivt att samarbetet med aktörer som Forum för levande historia och Kommittén Demokratin 100 år haft ett konkret fokus på gemensamma aktiviteter.

Ett stärkt demokratiarbete för dagens utmaningar

”Vi har sett att folkbildningen kan vara platsen för vår samtids ödesfrågor om vi håller tungan rätt i mun och värnar vårt demokratiuppdrag.”

ViMåstePrata lyfter också några områden som utgör utmaningar i folkbildningens demokratiarbete. Ett är att folkbildningens verksamheter har varit ifrågasatta de senaste åren, vilket har ökat trycket på att stärka och synliggöra demokratiarbetet. ViMåstePrata har här kunnat bidra till angelägna interna och utåtriktade samtal om de demokratiska utmaningar som studieförbunden och samhället upplever, till exempel om hur folkbildningen kan bli bättre på att skapa rum för och hantera de svåra samtalen om demokrati.

Även om flera av programmen har vänt sig till unga i områden med socio-ekonomiska utmaningar, krävs det fler riktade insatser för att nå dem som står längst ifrån demokratin än vad som varit möjligt under pandemin. Det digitala landskapet är dessutom utmanande, med det samtalsklimat och den skepticism mot faktakunskap som är framträdande. Bildningsinsatserna behöver vara snabbare för att kunna bemöta detta flöde. Folkbildningens aktörer behöver vidare fundera mer över hur folkrörelserna ser ut idag, hur engagemanget ser ut och vilka frågor som är viktiga för medlemmarna samt hur väl folkbildningen möter upp dessa behov?

Sammantaget gör ViMåstePrata bedömningen att det demokratiska samtalet har utvecklats genom de metoder som använts samt de aktiviteter som genomförts och att insatserna kommer att bidra till fler demokratiska samtal. Stärkt kunskap, ett ökat engagemang och högre beredskap att agera hos folkbildare och deltagare har vidare bidragit till att stärka demokratins motståndskraft.

ViMåstePrata gör den samlade självbedömningen att folkbildningens demokratiarbete har stärkts av satsningen. Ett stort antal folkbildare har tagit del av insatserna och utvärderingar från arrangörer och deltagare ger exempel på hur insatserna har bidragit till folkbildningens verksamheter med kunskaper, insikter och perspektiv, metoder och material samt mötesplatser och inspiration. De som genomfört egna arrangemang är positiva till stödet från satsningen. ViMåstePrata konstaterar sammanfattningsvis att demokrati står högt på agendan hos många studieförbund och folkhögskolor. Att få göra något tillsammans har stärkt folkbildningen som en viktig, samlande och synlig demokratiaktör i samhället.

Ekonomisk redovisning

Tilldelade medel till Folkbildningsrådet: 3 000 000 kr

Administrativa kostnader hos Folkbildningsrådet: 50 000 kr

Fördelning av projektmedel till Studieförbunden i samverkan i samverkan med RIO och OFI för satsningen ViMåstePrata: 2 950 000 kr

Kostnader ViMåstePrata	kr
Personal och administration	1 999 000
Aktiviteter	737 000
Kommunikation, tryck	214 000
Totalt:	2 950 000

Avslutande kommentarer

Folkbildningsrådet delar bilden av att satsningen har bidragit till regeringens syfte och ändamål med tilldelade medel. Jubileumsåret Demokratin 100 år har skapat ett momentum som sätter ljuset på folkbildningens möjligheter att verka för en stärkt demokrati och har underlättat samverkan mellan olika aktörer. Förstärkningen av medel har bidragit till att folkbildningsaktörer på kort tid har kunnat bygga kapacitet som kommit till nytta i det dagliga arbetet med demokrati på folkhögskolor och studieförbund. Satsningen var särskilt viktigt under en pandemi som skapat än större behov av möten och samtal om delaktighet och demokrati.

Folkbildarrollen och pedagogiken prövas idag av ett hårdare samtalsklimat, av spridning av desinformation och misstro mot samhällets institutioner samt inte minst av ökade samhällsklyftor och en polariserad syn på demokrati och mänskliga rättigheter. ViMåstePrata har på ett avgörande sätt placerat folkbildarna i centrum - de cirkelledare, folkhögskollärare och verksamhetsutvecklare som ser till att demokratiarbetet blir gjort. Insatserna har stärkt deras kunskaper, inspirerat till handling och gett resurser att kunna göra det där extra som ofta krävs för att få till metodutveckling och för att inkludera dem med högre trösklar till deltagande i demokratiska processer.

En annan styrka är att satsningen har genomförts med folkbildningens arbetssätt: tillsammans med lokala aktörer som tagit egna initiativ och med det öppna, lyhörda samtalet som modell för möten och arrangemang. Att arbetet är väldokumenterat och att material finns tillgängligt på en samlad och välkänd digital plats, borgar för en fortsatt användning inom folkbildningen.

ViMåstePrata har aktualiserat frågan om hur folkbildningen som har en stark demokratisk tradition också behöver vara rustad att hantera dagens och morgondagens demokratiutmaningar. Folkbildningsrådet ser det som ett fortsatt viktigt behov att folkbildningen säkerställer sin förmåga att bidra till en stärkt demokrati. Som en del i det pågående arbetet med att säkerställa att statsbidrag används för sitt ändamål och för bidragets syften, har medel avsatts för att särskilt stödja studieförbundens demokratiarbete, vilket bland annat möjliggör en fortsättning av det här viktiga arbetet.

Bilaga: Tillgängligt material

Webbplatsen www.vimasteprata.org samlar allt material som tagits fram eller inventerats inom ramen för satsningen. Detta är tillgängligt även efter 2021:

- *Demokratitalarbanken* med ca 120 demokratitalare för studieförbund och folkhögskolor. Presentationer och bokningsformulär.
- *Samtalskort om demokrati*, som kan laddas ner och skrivas ut eller beställas. Filmklipp om samtalskorten från folkhögskolor och studieförbund.
- *Demokratibanken*, som samlar material, filmer, poddar och annat demokratimaterial från folkbildningen och andra aktörer.
- *Att göra demokrati – i praktiken*. Skrift med metoder för demokratisamtal på folkhögskola, framtagen av Rio/Sveriges Folkhögskolor.
- 22 filmade demokratifrukostar samt två filmer från Bokmässans sex olika seminarier.
- Ett filmat seminarium från MR-dagarna 2021, *Demokratiska samtal på gränsen* samt tillhörande samtalsmaterialet *Prata vidare*.
- Film där Lena Endre läser regeringsdeklarationen.

